

# ÄRKEÄNGLARNA MIKAEL, GABRIEL OCH RAFAEL



■ **Tidsram:** 20-25 minuter (dock något längre om alla moment genomförs)

Dagens läsning är *Mark 9:38–43, 45, 47–48*, men temat här ägnas åt ärkeänglarna och särskilt åt ängeln Rafael som firas i kyrkan den 29 september. Upplägget skiljer sig något från den vanliga strukturen.

Änglar är Guds budbärare, de står i hans tjänst och tillber honom. Änglarna förekommer i Guds historia med människor, den frälsningshistoria i vilken Gud kallar människor, leder dem och låter dem få del av hans kärlek.

Ärkeänglarna intar en särställning i änglahierarkin. Ordet ärkeängel kommer från grekiskans archangelos, arch betyder ”främsta, första” och angelos ”budbärare”. Mikael, ”den store änglafursten”, omnämns i samband med en stor strid mot en drake i himlen (Dan 12, Jud 9, Upp 12).

Ängeln Gabriel förkommer också i Daniels bok, men får en särskild roll i Lukas evangelium där han först visar sig för Sakarias, ”jag är Gabriel som står vid Guds tron, jag är utsänd för att tala till dig...” och senare i den kända berättelsen om Marie bebådelse, då han sänds till Maria för att bära bud om Jesu födelse.

Rafael möter vi endast i Tobits bok i Gamla testamentet. Hans gestalt går tillbaka till tanken om skyddsänglar, hans namn betyder ”läkedom”. I psalm 91 läser vi: ”Ty han skall ge sina änglar befallning om dig, att de skall bevara dig på alla dina vägar”. I Matteusevangeliet läser vi också: ”Jag säger er, att deras änglar i himlen alltid ser min himelske faders ansikte” (Matt 18:10).

Tobit är en from man som hamnat i nöd. På grund av välgärningar till behövande förlorar han sina ägodelar, till slut drabbas han till och med av blindhet. Tobit skickar nu sin son Tobias till en släkting som bor långt bort, där han lämnat pengar i förvar. Resan är lång och farlig, Tobias ser sig om efter en reskamrat, en följeslagare och stöter på Rafael utan att förstå att denne är en ängel. Tobias får förtroende för Rafael, han är öppen för den vägledning som Rafael erbjuder. Särskilt i svåra, farliga situationer är han lyhörd för Herrens ledning. Så blir hela den livssituation som Tobias befinner sig i till ett gudsmöte.

Dagens samling fokuserar på berättelsen om Rafael ur Tobits bok. Här passar det fint att också tala om kyrkans lära om skyddsänglar.

### ■ Ta med

En duk (gärna i den liturgiska färgen grönt), ett Kristusljus, ett krucifix, en staty/ikon/bild på Kristus. Bibel, gärna en barnbibel. Ev: korg med hjärtan. Skriv ut och kopiera bilden som hör till dagens berättelse som barnen kan färglägga (finns i slutet av detta dokument). En duk, ett större ljus och värmeljus för barnen2.

### ■ VÄLKOMNA!

Se till att alla barn känner sig välkomna och sedda. Om det är möjligt, hälsa personligt på varje barn redan i dörren (kanske kan ni vara flera ledare som hjälper till med det?).

Uppmärksamma särskilt de barn som är nya och se till att alla får lära sig deras namn.

Samla barnen i en cirkel på golvet.

- Välkomna alla barn, roligt att se er här!
- Är det någon som såg vilken färg som prästen hade på sin fina mässhake idag?
- Ja, det kallas för tiden under året, då är det grönt! (Nu tar du fram duken i rätt färg. Visa gärna KPNs kyrkoårsaffisch. [Här kan du beställa den.](#))
- Har någon haft födelsedag, eller kommer ha födelsedag snart?

Bjud in barnet att komma fram till mitten och säg:

- Grattis! Födelsedagen påminner oss om att Gud skapar var och en av oss för att han älskar oss, vi sjunger denna sång tillsammans för att komma ihåg det:

*När Gud sade ordet som skapade dig*

*När Gud sade ordet som skapade dig,  
tror jag han tänkte så här.  
Du är någonting, du kan någonting,  
jag älskar dig just som du är.*

TEXT: A-S THORSELL-AHLM

Hjälp barnet att tända ljuset.

- Varför tänder vi ljuset? Just det, Jesus, du är alltid med oss, men när vi tänder ljuset, då kan komma vi ihåg det Jesus sa: Jag är världens ljus. Han sa också: Där två eller tre är samlade i mitt namn, är jag mitt ibland dem.
- Vi gör korstecknet ihop: I Faderns och Sonens och den helige Andes namn. Om barnen är under 5 år kan du bjuda in dem till att lyfta ikonerna av Jesus, titta på den och säga: – Hej Jesus, jag är ....., jag vill vara din vän.

## ■ SÅNG

Vi sjunger psalm 176 ur *Cecilia* med rörelser:

*Du är hemliga vännen min*

*Du är hemliga vännen min, du har hittat mig jag är din.  
Jag vill gå med överallt där du går, stå vid din sida och dig förstå.  
Jesus jag är din.*

TEXT: ANDERS PILTZ

## ■ VÅRT FINA HJÄRTA

Här presenteras ett förslag på hur denna lilla andakt kan utformas (se kommentar i inledningen). Den får anpassas till gruppen och till situationen!

- Nu ska ni få se vad jag har – titta, vad är det? (*Håller upp ett litet tyghjärta*)
- Nu ska ni få var sitt hjärta av mig att hålla i. (*Dela ut till var och en*)
- Hur känns det? (*Låt barnen komma med förslag*)
- Ja, det känns gott att ha ett sådant här litet hjärta i handen, lent och mjukt. Precis så lent och mjukt tycker jag att det känns inuti när man tycker riktigt mycket om någon. Eller när jag vet att någon tycker om mig.

(*Invänta respons, kanske barnen vill nämna någon de tycker om t ex*)

- När jag tänker på hur mycket Jesus älskar mig, då känns det också gott (mjukt/lent) inuti.
- Då vill jag ge något tillbaka till Jesus. Jag tänker att vi alla kan ge Jesus våra hjärtan.
- Titta på hur jag gör, så kan ni göra likadant.

*Kateketen ställer sig på knä framför bilden av Jesus och lägger lugnt och stilla sitt hjärta i korgen. Hjälp barnen att ett i taget, i lugn och ro göra likadant. Det får dock aldrig bli ett tvång. Om ett barn inte vill ge ifrån sig hjärtat kan man säga:*

- Då får det hjärtat ligga och ha det skönt i din hand idag. Kanske du kan ge det till Jesus nästa gång?

*När alla satt sig säger kateketen:*

- Nu knäpper vi händerna och ber: Tack Jesus, att du har oss kär.



## ■ DAGENS TEMA: ÄRKEÄNGLARNA MIKAEL, GABRIEL OCH RAFAEL

### Inledning

- Har ni hört talas om änglar? (lyssna)
- Kan någon något namn på änglar?
- Har ni hört berättelser med änglar?

- Är det någon som vet hur änglar ser ut?
- Hur tror ni änglar rör sig? Kan ni visa? (låt barnen röra på sig, försök imitera varandra)
- Har ni någon gång provat att göra änglar när ni ligger på rygg i snön? Då kan man vifta med armarna upp och ned, sedan blir det ett vackert avtryck på snön. Vill någon visa?
- Det är svårt att veta hur änglar ser ut, för oftast ser vi dem inte, de är osynliga!
- Det vi vet säkert om änglar är att de kommer från Gud, de är Guds budbärare, det betyder att Gud skickar dem till oss när han vill berätta något...
- Vad sa ängeln Gabriel till Maria? (att hon skulle bli mamma till Jesus).
- Har ni hört talas om skyddsänglar?
- Ja, Gud har givit oss skyddsänglar, osynliga änglar som skyddar oss. Det betyder dock inte att inget farligt kan hända oss, bara att skyddsänglar finns vid vår sida, även när något farligt händer.
- Idag ska vi lära känna ängeln Rafael. Men innan ska vi göra några lekar.

*(”Lekarna” är övningar i syfte att förbereda barnen på berättelsen ur Tobits bok och bättre kunna ta emot dess budskap.)*

### Förberedande övningar i trygghet och erfarenheter av att bli ledd

A Att med slutna ögon våga gå i ett rum där jag kan känna mig trygg.

Barnen sitter i en ring på golvet.

Ett barn reser sig och går med slutna ögon runt i ringen. Låt alla få göra denna erfarenhet.



B Att känna sin nästas närvaro utan att ha blivit vidrörd.

Barnen, som sitter i ringen, sluter ögonen. Ett barn går runt i ringen, stannar inför varje barn och håller sin hand intill dess ansikte. Den som känner handens närhet öppnar ögonen.



C Vi bygger vårt hus.

I ringens mitt hjälps barnen åt med att lägga tillrätta ett hus, med hjälp av dukar, rep eller snören.



D Att själv få välja min vägledare, att anförtro mig till honom/henne, och låta mig ledas.

Ett barn sitter i huset. Barnet får välja ett annat av barnen i ringen som får leda det. Barnet i huset sluter ögonen och väntar tills den utvalda kamraten kommer och leder det genom rummet till en ny plats.



Övningarna har låtit barnen erfara vad det innebär att ledas och ha förtroende, även när man inte ser. Det blir en förberedelse så att de lättare kan öppna sig för Guds ord i berättelsen om Tobias ur Tobits bok i Gamla testamentet.

Efter att barnen i tur och ordning fått göra dessa övningar inbjuds de till att sätta sig och lyssna.

### Berättelsen om Tobias ur Tobits bok

Förbered genom att lägga en duk på golvet, som får symbolisera vägen. Senare under berättelsen behövs ett stort ljus och värmeljus till varje barn. Använd också pappersrullsfigurerna som kan klippas ut längst bak: Tobias, Rafael och Sara.

Tobit är en god man, men en dag förlorar han alla sina pengar. Då kallar han på sin son Tobias och säger till honom:

”Jag är gammal och måste snart dö.

Du måste gå till våra släktingar. Där kan du få pengar, så att du klarar dig när jag dör. Gå dit nu, vägen är lång!”

Tobias säger:

”Jag känner inte till vägen dit. Vem ska gå med mig?”



Pappa Tobit säger:

”Du får själv leta efter någon som vill följa med dig!”

Tobias möter Rafael. Denne säger till honom:

”Jag vill gå med dig, jag känner vägen.”

Rafael är en Guds ängel. Men det vet inte Tobias, han förstår inte att han mött en ängel.

*Placera ett stort ljus på vägen.*

Tobias börjar sin resa. Rafael följer med honom.

De kommer till en flod. Tobias får lust att bada i floden. Men då hoppar en stor fisk fram ur vattnet och vill sluka honom. Rafael ropar till Tobias:

”Fånga fisken, och kasta upp den på land!”

När de sedan äter fisken, säger Rafael:

”Spara fiskens hjärta, lever och galla. De kan bota människor, som en medicin!”

Efter en lång färd och många dagar på väg kommer de till staden där Tobias släktingar bor. Rafael låter Tobias träffa Sara, en flicka som han får kär och gifter sig med. Tobias får också de pengar som han behöver. Sedan kan Rafael, Tobias och hans fru återvända till fadern.

Men när de kommer hem har Tobias far blivit blind. Då kommer Tobias ihåg fisken som han fångade och stryker lite av fiskens galla på faderns sjuka ögon. Då öppnas faderns ögon och han kan se på nytt.

Fadern kramar sin son. Han gråter av glädje och tackar Gud. Han säger:

”Prisad vare du Gud, och prisad vare alla dina änglar!”

Sedan ropar han på Rafael, hans sons följeslagare och vill ge honom lön för allt som denne gjort för dem. Men Rafael säger till Tobit och Tobias:

”Prisa Gud och lova honom!” Det är han som har hjälpt er. Han har sett allt det goda som ni gjort. Därför skickade han mig för att hjälpa er. Jag är Rafael, Guds ängel.”

Då blir Tobit och Tobias förskräckta. De faller ned på marken framför ängeln. Men Rafael säger:

”Var inte rädda. Guds fred vare med er. Prisa och lova Herren Gud, för han har gjort mycket för er.”

Sedan går ängeln bort. Han vänder tillbaka till Gud, som sänt honom. Men Tobit och Tobias berättar för alla vad som hänt dem och de tackar Gud.

Avslutningsvis kan varje barn tända ett värmeljus på det stora ljuset och placera det längs med vägen (på duken).

### Bön

Gode Gud,  
Din ängel Rafael har följt med Tobias på hans väg.  
Du skickade ängeln  
för att han skulle leda Tobias och skydda honom.  
En ängel följde med honom vid hans sida när han var på väg.  
Du bryr dig mycket om oss,  
därför sänder du oss hjälpare på vägen.  
Vi ber dig,  
skicka din ängel  
så att den beskyddar var och en av oss,  
och följer med oss på alla våra vägar.  
Dina änglar hjälper oss att se vad som är gott,  
och undvika det som är ont.  
Låt din ängel leda oss till dig.  
Amen

(Texten är inspirerad av *Religionpädagogische Arbeitshilfe*, också kallat ”Kettmetoden”.)



### ■ SÅNG

Förslag på lämpliga sånger med länkar till KPNs youtubekanal kan du hitta här:  
<https://kpn.se/resurser/sjung-med-barnen>

- [\*Änglarna sjunger i himlen\*](#) (JP II 157)
- [\*Se Guds glädje bubblar över\*](#)
- [\*Gud är kärlek\*](#)

### ■ EXTRA AKTIVITETER

- Färglägg den bild som finns i slutet av detta dokument.

### ■ AVSLUTNING

Samla barnen, stå på knä och be:

– Tack Herre, för alla dina änglar!

Vill någon av barnen formulera egna böner?

Vi börjar med tack-böner, vad vill vi tacka för?

Vad eller vem vill vi be för?

Upprepa gärna barnens ord och lägg till: Herre, hör vår bön.

Sjung *Fader vår* tillsammans. [Här ser du hur det kan gå till.](#)

Avsluta med att tacka alla för att de har kommit och välkomna dem tillbaka till nästa gång! För den grupp som haft samlingen parallellt med ordets liturgi uppmanas nu barnen att tyst och stilla gå tillbaka till mässan. Hör med kyrkoherden, många anser att det passar bäst i samband med att kollekten samlas in.

Jesus, nu är du här!

© Katolska Pedagogiska Nämnden

Författare: Ulrika Erlandsson

Redaktionsgrupp: Maria Borowiec, Elsa Casselbrant och Gunnar Silow.

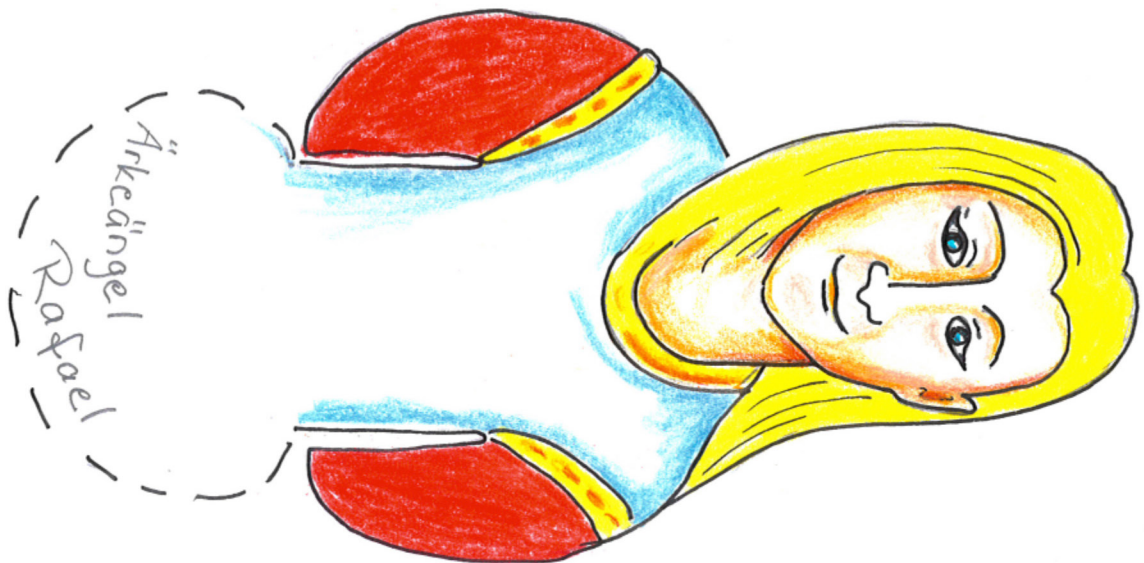
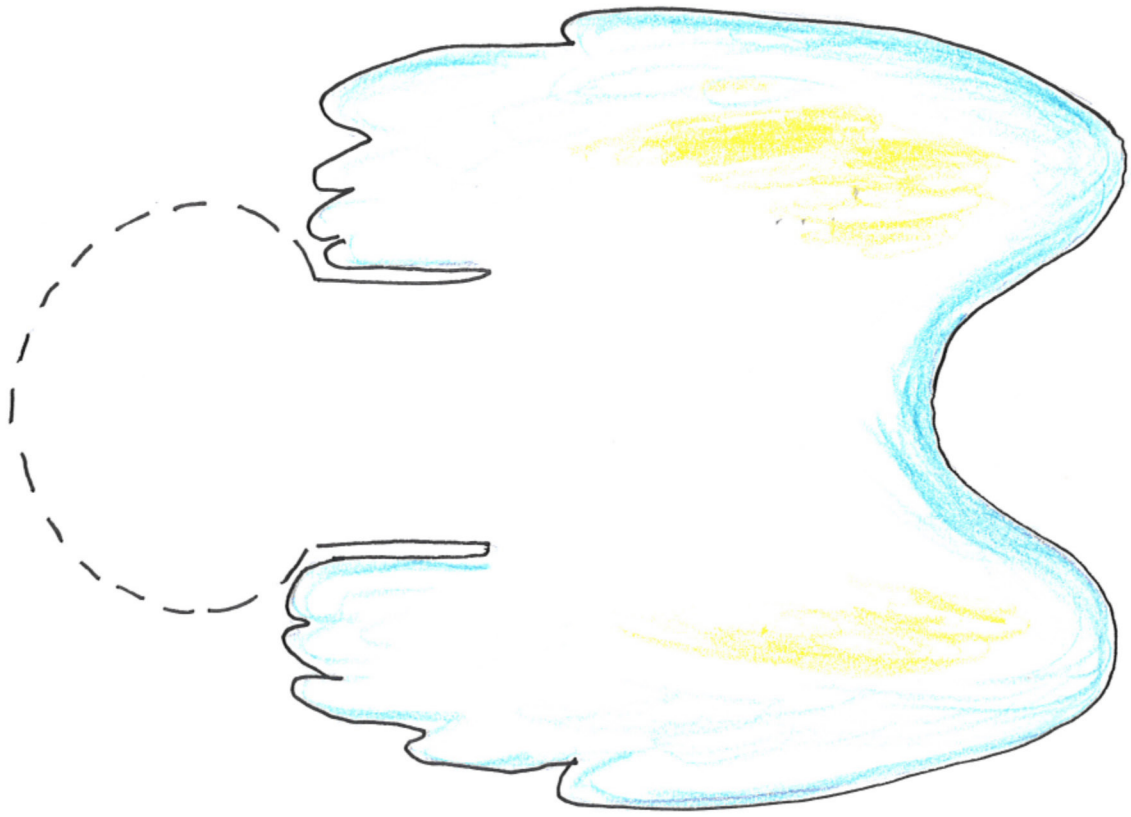
Bibeltexterna är hämtade ur Bibel 2000 och återges med tillstånd.

Imprimatur för avsnitten 29:e söndagen under året (årgång B) till Fjärde söndagen i advent (årgång C)

Stockholm den 15 september 2015

+ Anders Arborelius OCD, biskop av Stockholm











## **TOBIAS OCH ÄRKEÄNGELN RAFAEL**